

Ivo Fencel

GENERÁL TRABANT

„To řekl už generál Trabant!“ Karel Franta v dětském komiksu Malý Vinnetou

Byl slunečný pátek, já dal vale práci, hnal se Plzní do knihkupectví Kosmas pro své přes internet objednané knihy. Znal jsem sympatické prodavačky a mezi regály si navíc všiml zralé pětáctýřicátnice, jejíž obličej byl výrazný něčím pro mě záhadným. Neviděl jsem ho poprvé, už jsme se kdysi potkali a já dal té dámě u pultu přednost automaticky. Nato odsáli peníze z mé karty a já mířil k východu, ale zarazil se, protože objekt mého zájmu stál i po zaplacení u regálu s komiksy, kam právě vrátili *Oči kočky* Alejandra Jodorowského, protože jsem je ve finále odmítl.

Čeká, že ji oslovím? Pamatuje si mě? Chvilí jsem se odhodlával. Povídám jí: „Vy jste z Plzně?“ Obrátila ke mně tvář, kterou jsem možná znal od dětství, a mně se vybavila dávná cesta vlakem mezi Plzní a Starým Plzencem, během níž jsem podroušen překonal ostych a konverzoval bujaře právě s touto dámou. Nato jsme vystoupili a já už si nevybavoval, co bylo dál. Protože jednoduše nenásledovalo nic. Teď jsem pokračoval: „Chodila jste v Plzenci na základku? Já měl Voříškovou.“

„Já taky.“

„Ve škole na Malý Straně, co?“

„Tam i bydlím.“

„No, ale muselo se pak do šesté třídy na náměstí, že jo. Já měl pak tři roky Rynešovou.“

„Já taky.“ A protože se dívala na oči kočky, drze jsem dodal: „To není ani pro děti, ani pro dospělý.“ Chudák Jodorowsky! Ale to již dáma navrhla opustit útroby prodejny, kde nás poslouchali, a minuli jsme se samozřejmostí zastávku trolejbusů, které vozí občany k nádraží. Měl jsem se divit, že jde tato známá neznámá se mnou pěšky a že nám MHD ujela? Měl; jenže já mlel pantem, představil jsem se jako Marvin Lorenc z Plzně, načež ona řekla, že ji profesorka Lorencová měla čtyři roky na ekonomce a že Lorencová taky vede v Plzenci kroniku.

„Tak to je shoda jmen,“ zasmál jsem se sebejistě, ale hned dodal: „Ale ne. Má máma, to je skutečně mámi.“

„Už by mě asi nepoznala.“

Soustředěný prvořadě na onu bytost vedle sebe jsem bohužel naslouchal nepozorně a neodpověděl. Minuli jsme ulici V Šipce a dáma si nesla v papírové tašce pár dětských knížek, jak jsem konečně postřehl. A že prý pro vnouče. Ano, už je babičkou a synkovi její dcery byly dva roky. Taky se prý vnoučat dočkám; což mě ujistila poté, co jsem si posteskl: „Syn už je na vysoký a na víkendy obvykle jezdí k prarodičům do Budějek; jeho máma zemřela, když mu bylo pět, a já mu už teď nemůžu číst a to je blbý. Dětství skončilo.“

Což byla normální realita. Po synovi a jeho dětství se mi stýskalo, ale to zažije každý táta, z toho se nesmí dělat tragédie, a snad abych zabil onen stesk, napodobil jsem u někdejšího kina Elektra pana Zmožka: „Už mi láska není dvacet let, už mi vlastně není ani dvacet pět a čas otupí i ostrý břit...“

Ačkoli zpívám odmalička výborně, smála se. Řekla: „Tak to už nám to ujelo. Já si tím pádem ještě skočím tady do Lidlu.“

Z nějakého důvodu jsem dámu pro tři banány nedoprovodil a tím důvodem byl pocit, že mě má jako dotěry dost. Tušil jsem, pravda, že budu moci počkat na nástupišti číslo šest. Nebude to snad už třetí naše setkání? Nejméně třetí? A není snad právě v momentech setkávání cosi okouzlujícího? A čekal jsem a ona přišla s banány a zeptala se mě, co že já vlastně nakupoval, a tak jsem jí zarudle ukázal Vondrušku.

Ale to, že tenhle spisovatel z Doks už prodal jeden milion a tři sta tisíc výtisků svých knih, na známou neznámou žádný očividný dojem neudělalo, a to už nám přijížděl vlak. Usedli jsme na čtyřku šikmo proti sobě, a když se objevila průvodčí, oba jsme vytáhli žlutou Plzeňskou kartu.

Byl květen, měsíc lásky, a já se buransky pochlubil, že ji mám nabitou do konce roku.

„Nemáte auto?“ padla vtom z jejích úst klíčová otázka.

„Ale jo. Mám... Trabanta.“

Zasmála se.

„Co je na tom k smíchu? Je to veterán. A jezdím i na srazy.“

„Spolužáků?“

„Trabošů.“

Radši změnila téma: „Musí mezi námi být přesně pět let.“

„Jak jste na to přišla?“

„Jednoduše. Zdeňka Voříšková měla přece každé dítě od první třídy až do páté. Takže mě začala učit, když jste odešel do měšťanky do šestky.“

Měla, bože, pravdu! Povídám: „A když já byl na vejšce, vás už rok učila má máma. Škoda, že jsem víckrát nepřišel za ní do té školy! To jsem byl ťulpas a ťululum, nemyslíte? Dnes to nechápu. Tam študovaly skoro jen samé holky a... A mohl bych vás potkat. Ale v Plzenci jsme se možná potkali.“

Urputně i zoufale jsem si snažil vybavit cosi hluboko pohřbeného. Před vnitřním zrakem jsem viděl naše lítání travou po stráni stoupající k hradu Radyně a spatřil jsem taky holku za plotem, slyšel krátkou konverzaci s ní a náhle si uvědomil, že došlo ke společnému řádění, kotrmelcování, válení sudů anebo aspoň běhání, ale i k česání květů, které jsme pak vážili a nosili do školy. Anebo jsem vlastně rval ty květy se spolužákem Honzou? Jistěže. Tak co si tady, sakra, konstruuji? Co asi? Jednoduše mi bylo líto, že jsme se v reálu o takový fous minuli.

A potom jsem přestal snít a zpola zlomeně řekl: „Zdržel jsem vás dneska.“

„Nesmysl. A banány se hodí.“

„To jistě. Ale jak to, že vás potkám teprve tehle květen? Bydlíte vy vůbec v Plzenci? Nevídám vás. Dokonce ani z kola.“

„No, sedmnáct let jsme žili v paneláku v Plzni. Až teď jsme se vrátili s manželem do Plzně. A taky jezdím do Tlučný, za tím vnučkem, které ale mívám i tady.“ Šťastně se zasmála.
„Jela jsem třeba s kočárkem až k jezu.“

Jak jsme zjistili, jezdila dokonce mou ulicí, a ještě prý pojede; ale dnes domů nespěchá. Pracuje v bance. Tráví tam pomalu celý život, ale baví jí to. A znovu se řeč stočila na děti, bez kterých je někdy onen život jako poušť, a já se zmínil o tom, jak mi dnes připadají pokojíky na strahovských kolejích mrňavé. „A já vůl tam syna tak tlačil a vzpomínám na to bydlení jako na něco super. Jenže jsem to viděl mladýma očima a dneska si říkám: hrůza. I rusy tam teď deratizovali.“

„A co syn studuje? Možná geodézii, ne?“

„Ne, tu jsem študoval já. Syn je na strojní fakultě. Ale připadá mi to najednou těžké a občas na mě padá až děs. Ty rysy, třeba. Ještě štěstí, že se to už nedělá ručně, nýbrž virtuálně. No, ale vede si dobře, zaklepu to.“ Poklepal jsem na dřevo stolku u okna. Vlak uháněl loukami

tišeji než tramvaj. „A máme dobrý vztah. Perfektní. Fakt! Ale... Jen už mu nemůžu číst. To chápe samozřejmě každý. Když mi bylo dvacet, taky jsem už nechodil do kina s tátou. A to on se mnou ještě občas na nějaký film zajde.“

„Hm, a co všechny ostatní knihy, které vezete z Kosmasu?“

„To by vás nezajímalo. I já s tím musím přestat. Je to nutkání a vyhazování peněz. Od čeho jsou půjčovny? A nakonec některé ty bichle stejně leda prolisťuju.“

„To já umím rychločíst,“ pochlubila se. „Učil mě to David Gruber.“

„Rychlo... Cože? Jo? Mně to nikdy nešlo, jsem roztěkaný a někdy čtu hrozně pomalu. Doma se mi knížky trapně hromadí a nakonec umřu a... A co?“

Byl jeden mnich,

měl mnoho knih

a nic nevěděl z nich!“

Z plzeňského nádraží jsem ji s jakousi samozřejmostí vedl k nám, protože svolila. Svolila, že tedy okolo nás půjde, a byl jsem, přiznávám, šťasten a nejednalo se jen o to, že se mi líbila, ale... Jednoduše jsem se zamiloval. To člověk pozná. A zamilovanost nesouvisí tak úplně s parametry těla toho druhého, ale jednou jsem se jí při řeči dotkl na paži a... Ve zvláštním momentu pootočila a sklopila tvář a zadívala se na to místo. Není snad spálené?

Nebylo – a vedl jsem ji nadšeně svou zkratkou mezi jídelnou a továrnou a tam jsem se zastavil a stanul proti ní: „Budeme si tykat.“

A bál jsem se odmítnutí, ale svolila. „Eva,“ řekla. Podali jsme si ruce a já skoro automaticky dodal: „Polibek...“ V tom místě byla zóna nenápadnosti před světem...

Řekla: „Tady ne...“ A pokračovali jsme do mé ulice, k našemu domu, uvnitř kterého čekala má maminka. A pak... Nenapadlo mě ani to nejjednodušší. Nenapadlo mě, že stačí hodit tašku za plot a Evu doprovodit... A Evu kamkoli...

Místo toho jsem s libým pocitem „už toho bylo pro začátek dost“ uchopil kliku naší branky a utekl k nám na dvorek a Eva tím pádem stačila říct jen: „Ahoj.“ A řekla to, ale... Ale JAK jen. Jak jen to slovo řekla, jak krásně znělo.

A sice jsem Evě předtím dal svou e-mailovou adresu na vizitce, ale mou otázku „a Facebook?“ odpálkovala. A že si prý se Zuckerbergem nezahrává, neboť jde o její soukromí. Což jsem měl tušit. Ne, toto nebyla ta pravá kontaktní cesta k Evě, ale... Teď už bylo pozdě.

Už jsme se rozloučili a já vstoupil do domu a maminka se zeptala: „Tak koho jsi dneska potkal? Řekneš mi to?“

Slyšela Evino AHOJ pod oknem? Možná. Ale náhle mi došlo, že je pozdě. Je mi koneckonců padesát a Evu... A Evu jsem právě prokaučoval. I když... To je nesmysl! Je to vdaná ženská, je stále v práci, a jak mi řekla, dcery ani moc neviděla, když rostly, tak to chce napravit s vnoučetem. A když jsem se vrhal domů, já už se jí ani nepodíval do očí. Bože! Jsem blb?

Ano. A u branky to byl jednoznačný vrch trapnosti. Všecičko já zabil. Ještě teď ji pálí má namyšlenost, ale on to byl i stres. A zbabělost... Ach, co vlastně to bylo? Bojím se snad mámy? Možná. A bojím se dokonce i toho, že mě a Evu uslyší soused? Určitě. Ach, stydím se za city? Za ty skutečné? Dozajista. Já... Já pako! Já salát. Já posera. Já pícus. Cestou s Evou dál jsme se přece ještě mohli třeba stavít v cukrárně, anebo snad ne? A především už v Plzni... Tam jsem ji měl přece pozvat... Pozvat do kavárny. Jenže mě, tupce a tukana, to, ach jo, nenapadlo.

Na druhé straně... „Znáš ji teprve pár desítek minut,“ zněla vnitřní polemika.

„Uznávám. Pár minut. Ale s pocitem, že se známe odedávna.“

To se tedy stalo v pátek v podvečer a teprve v neděli večer na mě celou vahou dolehla má chyba. Kde a kdy ji teď potkám a proč jsem si jenom nevyžebrał její telefon? Dala by mi ho, anebo jsem excelentní hovado? Za bé! Za bé! A bé! To bez debaty.

Došlo mi, že Evu jen tak znovu nepotkám, když se sama neozve. Leda... Leda bych mohl stále jezdit z Plzně oním vlakem jako dnes a čekat, že třeba zase pojede.

Podhradní ulice, kde žila, má slepý výběžek do strany a na jeho konci stojí dva domy. V jednom žije chirurg Lorais, v druhém manželé Jiří a Eva Sládkovi. Jde o vznosné vily se zahradami pod radyňskými stráněmi a připadalo mi zvláštní, že jsem si zrovna pár týdnů před setkáním s Evou poznamenal na papírek: Prolézt s nostalgií ten svah dětství.

Zajímalo mě, nakolik strán za pětáctýřicet roků zarostla, a představoval jsem si fascinující mýtiny, které ukrývá pod listovím. A já to chtěl prolézt klikatě, prolézt a prochodit, ale byl to přece jenom natolik dětinský plán, že jsem ho odkládal a... Teď pochopitelně padl. Ale náhle jsem si představil, jak přece lezu porostem, ti manželé na zahradě zbystří, uslyší mě... Co trapného by asi následovalo?

Jenže za mého dětství to byla čistá, volná, turistům přístupná strán trav a... A jen občas keřík. Nechali ji zarůst a neví dnes už nikdo, že byla. Zemřela. Ale... Ale ač při pohledu z městečka

za řekou splynula s pokryvem kopce, existuje i dál v suterénu... A s trochu jinými brouky mezi kořínky. Ale je tam, asi jako pravá láska pod nepravou.

Stál jsem doma u garáže a připadalo mi, že dokonce i v horších verzích z mnoha variant života, tedy kdyby byly, se potkáme se stejnými osudovými lidmi a pochopíme, že to byli ti praví a že náš vztah byl v jiné variantě žití naplněn. V naší ale ne a ani já nežiju v pravé a onou další osobou doplněné a naplněné variantě.

A ostatně mi to patří, ne? Nezazvonil jsem na mámu a neprotáhl Evu vrátky ani k dřevěnému stolu na zahradě. „Nekul ještě žhavé železo,“ dodal by profesionální svůdník. A nikdy to nenapravím. Nikdy, nijak a ničím to nepůjde. Leda... Stál jsem vedle garáže a napadlo mě... Trabant. Poprvé mě to napadlo. Ano. Trabant. Bylo to šílené, jistěže ano, ale... Ale... Generální zázrak by mohl realizovat můj Trabant.

Protože bude krabičkou poslední záchrany. Nebo si to pouze maluji? Lásku jsem současně potkal a ztratil, ale trabant... On by to ještě možná mohl napravit.

Byl pozdní večer, sedmnáctý máj, i nastartoval jsem hypervůz. A jedu k nim! Ne, nelze se na to napít, ale dokážu to. Motor už charakteristicky vrní a slepá odbočka z Podhradní vede do kopečka. Vždy mě jako dítě ohromně fascinovala, ale... Ale přísahám, a to je taky záhada, že jsem si na ony dva domy na jejím konci už nevzpomněl celá desetiletí.

Mé oči je vždy přelétly, jako by nebyly. A proč by taky ne? K těm šíleným domům nejde pěšky dojít, aniž by se člověk nedostal do hledáčku. Aniž by neupadl do podezření, no, ale možná tam dokážu dojet. Snad i nerachtavě. Ještě odbočit zde za mostem a projet okolo školy. Blížil jsem se k domům a věděl: Bože! Zabijí mě. A je to úplně izolované místo. Izolované, ale... Všiml jsem si, že oba domy stojí výš a jsou vidět od mostu. Musí být výhled i z nich. Na chvíli jsem zastavil a věděl, že se vrátím. Nemá to smysl! Neovládám se. Supluju celou svou podstatu Trabantem s velkým T, nebo snad ne? A zblblý z Evy, jinak se to nedá říct.

Tak zblblý, až začínám přehodnocovat životní priority. Především bych měl jít pracovat někam, kde víc vydělám, vždyť i ona tráví celé dny v práci. Každý by měl makat!

Nato mé myšlenky odkvačily časem zpět k vrátkům naší zahrady. Proč mě u nich potkal zkrat? Předtím se všechno vyvíjelo jako v červené knihovně, nebo snad ne? A pak...

V podstatě bez rozloučení jsem odbočil domů. Že by mama hotel? Možná. Ale každopádně jsi měl, pitomečku, zazvonit na mámu. Eva by ji poznala a máma Evu možná ano a možná ne. Ale ty's to neudělal a... A tím's urazil dámu. Ale ospravedlnění jsem si dokázal vymyslet. Důvod kolapsu existoval. Jaký?

Už mi toho připadalo MOC. Bylo to příliš aktů za sebou. A nechtěl jsem být už dál dotěrný.

„Hm, ale rozhodně je neuvěřitelné, nakolik tě to rozhodilo, Lorenci,“ řekl jsem si. „A teď tu sedíš a traboš jen smrdí. Hej, tak vypni motor.“

Uvažoval jsem: Napíšu Evě hned anebo až časem? A když napíšu, přiznám onu vlastní rozhozenost? Ne!

To nikdy, to by bylo rizikové a Eva... Lekla by se. Velice by se lekla. Jenže to, co vypadá vašima očima banálně, byl pro mě mocný atak na emoce. Mamince jsem nic neřekl, ale... Ale stále tu zůstával pocit, že jsme se s Evou možná minuli už kdysi, a připadalo mi, že mám někde v jiném životě s tou Dámou od stráně vztah.

A že jsme se už v dětství a mládí jen těsně mjíjeli. Nu, co. Musím se vzpamatovat a jistě se Eva nemohla urazit úplně. I když... Rozhodně netuší, nakolik mě pohltila.

A zase jsem vrčel a řadil a jel, vlastně už jen popojel, a můj černě natřený trabant zastavil před jejich brankou. Ale nevystoupil jsem.

Po chvíli se objevila. Prostě přišla. Eva. Ne žádná služebná. Ne bodyguard. A tak jsem vylezl z umělé hmoty a začal hrát hru: „Fáro, že! Super vůz! Rolls. Mám ještě doma dva v garáži. Mami to leští krémem na boty. I já to leštím. Jezdím fakt i na sjezdy. Tedy ne z kopců, já bych to neubrzdil. A teď se chci vytáhnout, přiznávám. Evo! Když chlap předjede před ženu s nádherným vozem, ona je přece vždycky uchválena. A ty rychlosti, co by mohla zažít, kdyby se nechala svézt. Bože. Evo. Ale ta stráně už neexistuje.“

Neusmála se ani na chvíli a ostatně za ní stál manžel Jirka. Byl právník. Zeptal se: „Vy jste syn zdejší kronikářky?“

„Jo.“ A tu Eva řekla: „Pojď dál. Pojď dál, klaune, když už jsi tu.“ Otočila se k manželovi.

„Taky je to spolužák.“

„Aha. Aha. Společné vzpomínky?“

Zasmála se. „A má u nás korunu na účtu.“ A teď zas vyprskl on. A já chodil okolo trabantu, který za nic nemohl, a říkal: „Kdybyste někdy někam potřebovali odvézt...“ A choval jsem se záměrně jako miliardář Rockefeller u Rollsu a v mých očích tu ostatně Rolls či Royce stál. Stál tu - a hrál se mnou v této komedii.

„Pojď dál,“ zopakovala suše Eva a vedli mě zahradou kamsi stranou ke garáži. Asi mě tam zabijí a rozporcují jako králíka? Tu Jiří Sládek otevřel dveře, Eva mě vtlačila za ním a já se rozhlédl vnitřkem jejich garáže.

Byl tam trabant. Trabant, tento vícerychlostní generál všech splněných snů.